

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **A. K.**, zastoupený JUDr. Marošem Matiaškem LL.M., advokátem se sídlem Rumunská 28, 120 00, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, P. O. Box 21/OAM, 170 34 Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 6. 2014, č. j. 45 Az 21/2014 - 26,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**
- III. Ustanovenému zástupci žalobce, JUDr. Marošovi Matiaškovi LL.M., **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 8228 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím ze dne 18. 3. 2014, č. j.: OAM-32/LE-BE03-BE03-2014, rozhodl žalovaný o tom, že žádost žalobce (dále jen „stěžovatel“) o udělení mezinárodní ochrany je nepřípustná podle ustanovení § 10a písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně

zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a na základě ustanovení § 25 písm. i) zákona o azylu řízení o udělení mezinárodní ochrany zastavil.

[2] Stěžovatel podal dne 18. 2. 2014 opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany, v níž uvedl, že je bez státní příslušnosti, židovské národnosti a nevyznává žádné náboženství, je ateista. Není ani nebyl členem žádné politické strany či jiné organizace. Opakovaně proti němu bylo vedeno trestní stíhání z důvodu nelegálního pobytu a správního vyhoštění. Ukrajinu poprvé opustil v roce 1976, kdy odjel se svým otcem, který jel za prací. Naposledy Ukrajinou jen projížděl v roce 2001, kdy jel z Ruské federace (dále jen „Rusko“) autobusem do České republiky bez platného cestovního dokladu a bez víza. Potvrdil, že v České republice již jednou neúspěšně o mezinárodní ochranu žádal v roce 2007.

[3] Po provedeném řízení žalovaný dospěl k závěru, že stěžovatel uvádí v opakované žádosti naprosto stejné motivy svého odchodu z vlasti a neochoty se tam vrátit, jaké uváděl v průběhu správního řízení o první žádosti. Konkrétně opakovaně hovořil o tom, že potřebuje získat doklady a legalizovat si v České republice pobyt, neboť byl z důvodu nelegálního pobytu opakovaně zadržován a bylo mu ukládáno správní vyhoštění. Nemůže se vrátit do Ruska ani na Ukrajinu, protože neví, jak by tam žil, a nemá tam ani kde žít. Správní orgán připomněl, že již v rámci správního řízení o první žádosti o udělení mezinárodní ochrany žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou, přičemž svou argumentaci náležitě podložil dostupnými informacemi o situaci v zemi posledního trvalého bydliště stěžovatele. V opakované žádosti stěžovatel nesdělil žádné nové informace či skutečnosti, které by vyžadovaly revizi původního rozhodnutí co do jeho výroku o neshledání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný tedy opakovanou žádost shledal nepřijatelnou a řízení o ní zastavil.

II.

Napadený rozsudek krajského soudu

[4] Stěžovatel napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), který ji rozsudkem ze dne 6. 6. 2014, č. j. 45 Az 21/2014 - 26, podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

[5] Krajský soud v předmětném rozsudku dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Soud se nejprve zaměřil na obsah skutečností obsažených v žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu ze dne 15. 8. 2007 (první žádost) a ze dne 18. 2. 2014 (druhá žádost) a po jejich přezkoumání dospěl k závěru, že stěžovatel neuvedl žádné nové skutečnosti nebo zjištění, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany. Se stěžovatelem se soud shodl na tom, že v době od podání první žádosti se udála řada skutečností, jako je opakované správní vyhoštění stěžovatele, jeho trestní stíhání a vzetí do vyhošťovací vazby. Podle krajského soudu ale tyto

pokračování

skutečnosti nejsou způsobilé pro přezkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, protože v zásadě souvisejí s nelegálním pobytem stěžovatele v České republice, který byl důvodem již první žádosti žalobce. Ani stěžovatelem tvrzenou bezvýchodnou situaci, jenž se z důvodu, že je osobou bez státní příslušnosti, údajně dostává do začarovaného kruhu, nelze z hlediska ustanovení § 10a písm. e) zákona o azylu považovat za situaci novou. Nadto krajský soud uvedl, že situace stěžovatele není bezvýchodná, protože tento má možnost požádat o státní občanství Ruské federace a následně o příslušné doklady na základě čl. 14 federálního zákona o státním občanství Ruské federace z 15. 5. 2002. Soud pro úplnost dodal, že uvedené skutečnosti nelze považovat za nové ani z hlediska možnosti udělení humanitárního azylu či doplňkové ochrany.

[6] Žalovaný podle krajského soudu žádost posuzoval nejen na základě tvrzení stěžovatele, ale také hodnotil, zda v Rusku, jakožto zemi posledního trvalého bydliště stěžovatele, nedošlo k takové zásadní změně politické a bezpečnostní situace, která by mohla založit opodstatněnost žalobcovy nové žádosti z hlediska možných důvodů pro udělení doplňkové ochrany.

[7] Krajský soud se zabýval také důvody, pro které je za zemi posledního trvalého bydliště stěžovatele považováno Rusko. Tento závěr je podle soudu správný. Stěžovatel při pohovoru vedeném 15. 8. 2007 v rámci řízení o první žádosti uvedl, že se cítí být Rusem, k Ukrajině nemá žádný vztah, před odjezdem do České republiky bydlel v Rusku, předtím v letech 1998 – 2001 pobýval střídavě v Rusku, Litvě a Turecku. Od roku 1984 až do roku 1998 žil trvale v Rusku. Podle soudu lze tak jednoznačně dojít k závěru, že poslední trvalé bydliště stěžovatele ve smyslu § 2 odst. 12 zákona o azylu, tj. ve státě, ve kterém osoba bez státního občanství před vstupem na území pobývala a vytvořila si k tomuto státu vazby trvalejší povahy, bylo v Rusku. Střídání pobytu mezi lety 1998 a 2001 je bez významu, v Turecku navíc stěžovatel pobýval ilegálně. V žádném z ostatních států si tedy nevytvořil vazby trvalejší povahy. Za stát posledního pobytu logicky nelze považovat Českou republiku, neboť musí jít o stát, v němž se žalobce pohyboval před vstupem na území České republiky.

[8] Krajský soud uzavřel s tím, že žalovaný při zjišťování skutkového stavu a dokazování postupoval zcela v souladu s § 2 odst. 4 a § 3 správního řádu a žalobu stěžovatele zamítl.

III.

Kasační stížnost

[9] Stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu v celém rozsahu výroku a to z důvodů, které v doplnění kasační stížnosti podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., tedy že se krajský soud dopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky a jeho rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů rozhodnutí.

[10] Své podání stěžovatel člení na argumentaci k přijatelnosti kasační stížnosti, k nesprávnosti právního posouzení otázky státu posledního trvalého bydliště a nesprávnému právnímu posouzení otázky nových skutečností ve smyslu ustanovení § 10a písm. e) zákona o azylu. Stěžovatel zejména namítá, že jeho žádost měla být posouzena meritorně.

[11] Stěžovatel má za to, že jím podaná kasační stížnost přesahuje jeho vlastní zájmy ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. a Nejvyšší správní soud by se jí měl zabývat meritorně. Krajský soud se v řízení dopustil zásadního pochybení při výkladu hmotného práva. Krajský soud nesprávně posoudil stát stěžovatelova posledního trvalého bydliště ve smyslu § 2 odst. 12 zákona o azylu, když jeho žádost o mezinárodní ochranu posuzoval ve vztahu k Rusku, ke kterému si stěžovatel nevytvořil vazby trvalejší povahy. Dále podle stěžovatele krajský soud nesprávně vyložil pojem nové skutečnosti ve smyslu § 10a písm. e) zákona o azylu, čímž zamezil meritornímu posouzení jeho žádosti. Stěžovatel se domnívá, že pochybení krajského soudu je takové intenzity, že kdyby k němu nedošlo, rozhodnutí krajského soudu ve věci samé by bylo odlišné. Stěžovatel ve své kasační stížnosti také navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zaujal stanovisko k problematice mezinárodní ochrany osob bez státní příslušnosti, která není v současné době judikaturou Nejvyššího správního soudu řešena.

[12] K nesprávnému právnímu posouzení státu svého posledního trvalého bydliště stěžovatel tvrdí, že je osobou bez státní příslušnosti a od roku 2001 žije v České republice. Pouze na základě skutečnosti, že před příchodem do České republiky pobýval na území Ruska, nelze dospět k závěru, že Rusko je státem jeho posledního trvalého bydliště ve smyslu § 2 odst. 12 zákona o azylu. Stěžovatel vychází ze závěru Nejvyššího správního soudu v rámci řízení o předchozí žádosti stěžovatele. V rozsudku ze dne 31. 7. 2008, č. j.: 2 Azs 46/2008 - 58, se uvádí, že „v případě osoby bez státního občanství je za zemi původu nutno považovat stát jejího posledního trvalého bydliště. Z legální definice tohoto pojmu uvedené v § 2 odst. 8 (pozn. dnes odst. 12) zákona o azylu vyplývá, že trvalým bydlištěm se pro účely tohoto zákona rozumí stát, ve kterém osoba bez státního občanství před vstupem na území pobývala a vytvořila si k tomuto státu vazby trvalejší povahy. Z obsahu správního i soudního spisu je zřejmé, že stěžovatel se před příchodem na území České republiky zdržoval střídavě v Rusku, Litvě a Turecku; naposledy (dle jeho tvrzení) bydlel v Rusku, odkud přicestoval ilegálně na území ČR. Toto zjištění však samo o sobě nepostačuje k přijetí závěru o trvalém bydlišti stěžovatele, neboť dosud nebylo zjišťováno, ke které z uvedených zemí si stěžovatel vytvořil vazby trvalejší povahy.“ Krajský soud v napadeném rozhodnutí opět automaticky posoudil žádost stěžovatele ve vztahu k Rusku, tedy ke státu jeho posledního bydliště, k němuž však stěžovatel nemá vytvořeny žádné vazby trvalejší povahy. Tím, že správní orgán nezohlednil skutečnost, že žalobce nemá k Rusku žádné vazby trvalejší povahy, a automaticky považoval Rusko za stát posledního trvalého bydliště žalobce, došlo k porušení § 2 odst. 4 a § 3 správního řádu. Krajský soud tedy postupoval v rozporu se zákonem, když napadené rozhodnutí nezrušil, nýbrž žalobu stěžovatel jako nedůvodnou zamítl. Sám navíc nedostatečně odůvodnil svůj závěr týkající se presumovaného užšího vztahu k Rusku a možnosti učinit zde prohlášení o občanství.

pokračování

[13] Stěžovatel také nesouhlasí s tím, aby byl správním orgánem a potažmo krajským soudem nucen, aby učinil toto prohlášení o občanství na území Ruska, protože to je jediné řešení jeho situace. Podle jeho názoru nelze nutit člověka učinit tak zásadní rozhodnutí, jakým je volba občanství, pod nátlakem hrozby vyhoštění do země, kde pobýval před více než 13 lety. Odkaz na čl. 14 federálního zákona o státním občanství Ruské federace považuje za neaplikovatelný a prakticky nerealizovatelný, protože do Ruska nemůže bez platného cestovního dokladu vycestovat. Jako osobě bez státní příslušnosti mu žádná země cestovní doklad nevystaví.

[14] Stěžovatel se domnívá, že má vazby trvalejší povahy vytvořeny nejsilněji vůči České republice, k žádnému z předchozích států, v nichž pobýval, tyto vazby vytvořeny nemá. Vzhledem k nemožnosti legalizovat si pobyt na území ČR jiným způsobem se rozhodl opakovaně žádat o udělení mezinárodní ochrany. Domnívá se, že v jeho případě existují důvody pro udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu, neboť skutečnost, že je osobou bez státní příslušnosti, a nemožnost získat žádný cestovní doklad a následně povolení k pobytu v České republice ani v žádném jiném státě je třeba považovat za důvod hodný zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu. Česká republika totiž na základě výhrady k článkům 27 a 28 Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti vydává cestovní doklady osobám bez státní příslušnosti na základě trvalého pobytu.

[15] Stěžovatel jako důvod své žádosti uvedl, že nemá jinou možnost získat povolení k pobytu v České republice nebo v jiné zemi. Obdobný důvod uváděl již v žádosti z roku 2007, jeho situace se od té doby ještě zhoršila, byl odsouzen k trestu odnětí svobody za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí (o správním vyhoštění). Jako osoba bez státní příslušnosti vyhoštěn nebyl a opět pobýval na území České republiky neoprávněně. Stěžovatel se domnívá, že skutečnosti, které se odehrály v mezidobí od podání první žádosti a aktuální žádosti, lze považovat za nové skutečnosti ve smyslu § 10a písm. e) zákona o azylu. Jeho osobní situace se zhoršovala a je v současné době zcela neřešitelná bez použití institutu humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu, který by měl podle názoru stěžovatele nahradit chybějící ochranu osobám bez státní příslušnosti.

[16] Krajský soud pochybil, když skutečnosti, které stěžovatel uvedl v současné žádosti o mezinárodní ochranu, nepovažoval za nové skutečnosti ve smyslu § 10a odst. e) zákona o azylu. Krajský soud své závěry podle názoru stěžovatele nedostatečně odůvodnil, protože neuvedl, z jakého důvodu není možno skutečnosti uváděné stěžovatelem považovat za nové skutečnosti ve smyslu § 10 odst. e) zákona o azylu. Z rozsudku krajského soudu není znatelné, jakými úvahami se tento soud při rozhodování řídil, a v této souvislosti chybí v rozhodnutí i jakákoliv právní argumentace.

[17] Stěžovatel tedy navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Navrhuje rovněž i zrušení rozhodnutí správního orgánu.

IV.

Vyjádření žalovaného

[18] Žalovaný popírá oprávněnost kasační stížnosti, své rozhodnutí i rozsudek soudu považuje za vydané v souladu s právními předpisy. Soud veškeré žalobní námitky stěžovatele vypořádal a se závěry rozsudku žalovaný plně souhlasí. Dále se žalovaný domnívá, že námitky uplatňované stěžovatelem jsou totožné s těmi uplatněnými již v podané žalobě a že se k nim již plně vyjádřil ve vyjádření k žalobě i v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Na celý obsah spisového materiálu žalovaný odkazuje.

[19] Žalovaný trvá na tom, že vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci. V souvislosti s neudělením humanitárního azylu si žalovaný stojí za tím, že situaci stěžovatele nelze podřadit pod důvody hodné zvláštního zřetele. K posuzování situace stěžovatele ve vztahu k Rusku odkazuje žalovaný na své vyjádření k žalobě, kde se s touto námitkou dostatečně vypořádal a zopakoval argumenty zmíněné i v rozsudku krajského soudu.

[20] Ve zbytku námitek stěžovatel odkazuje žalovaný na obsah správního spisu. Všechny námitky shledává žalovaný nedůvodnými, popírá oprávněnost podané kasační stížnosti a navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost.

V.

Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[21] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil kasační stížnost z hlediska její přípustnosti. Přípustnost (či tedy spíše absence některého z důvodů nepřípustnosti) kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřípustnosti (§ 104 s. ř. s.) apod.

[22] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou přijatelnosti kasační stížnosti podle ustanovení § 104a s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná, protože se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.

[23] Otázka postavení osob bez státní příslušnosti v řízení o mezinárodní ochraně není v současné době judikaturou Nejvyššího správního soudu dostatečně řešena. Kasační stížnost tedy přesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[24] Pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud musel vypořádat zejména s tím, zda bylo rozhodnutí krajského soudu přezkoumatelné (V.1) a dále zda byla správně právně posouzena otázka státu posledního trvalého bydliště stěžovatele (V.2) a otázka nových skutečností ve smyslu § 10a písm. e) zákona o azylu (V.3). Zejména ve vztahu k otázce první se Nejvyšší správní soud zabýval právním postavením osob bez státní příslušnosti v řízení o mezinárodní ochraně.

pokračování

[25] Nejvyšší správní soud již v rozsudku č. j. 2 Azs 46/2008 - 58 rozhodoval o kasační stížnosti stěžovatele, která se týkala jeho první žádosti z roku 2007. V něm zrušil rozsudek krajského soudu v Praze, kterým zamítl žalobu stěžovatele, a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Krajský soud následně řízení o žalobě zastavil z důvodu nezjištěného pobytu stěžovatele.

V.1 – Nepřezkoumatelnost rozhodnutí krajského soudu

[26] Nepřezkoumatelnost rozhodnutí může nastat z důvodu jeho nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, jakož i v důsledku jiné vady řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (k tomu viz ustálenou judikaturu NSS, např. rozsudky ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, č. 244/2004 Sb. NSS, nebo ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52). Za takové vady naopak nelze považovat dílčí nedostatky odůvodnění, pokud jsou hlavní důvody konkrétních závěrů z rozhodnutí jasně seznatelné (viz rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013 - 25).

[27] Stěžovatel ve své kasační stížnosti důvody, pro které považuje rozhodnutí krajského soudu za nepřezkoumatelné, zmiňuje na třech místech. Jde o námitku nepřezkoumatelnosti z důvodu, že se soud nevyjádřil důsledně ke všem námitkám stěžovatele týkajících se osob bez státní příslušnosti a neposoudil tak případ v celé jeho komplexnosti. Dalším důvodem je nedostatečné odůvodnění, proč není možné skutečnosti uváděné stěžovatelem považovat za nové skutečnosti ve smyslu § 10 odst. e) zákona o azylu. Není zřetelné, jakými úvahami se krajský soud řídil a v rozhodnutí chybí právní argumentace. Naposledy krajský soud pochybil, když se vůbec nezabýval argumentací stěžovatele, že nemá jinou možnost řešení situace než humanitární azyl. Pouze uvedl, že má svou situaci řešit prohlášením o občanství v Rusku.

[28] Stěžovatelem tvrzené důvody nepřezkoumatelnosti rozhodnutí krajského soudu nepovažuje Nejvyšší správní soud za opodstatněné.

[29] Krajský soud dostatečně zdůvodnil, proč je zemí trvalého bydliště stěžovatele Rusko (k tomu viz část V.2 tohoto rozsudku) a že žalovaný ve vztahu k udělení humanitárního azylu dostatečně zjistil situaci v této zemi. Ve vztahu k neexistenci státního občanství stěžovatele a jeho tvrzené bezvýchodné situaci navrhl možné řešení situace prostřednictvím federálního zákona o státním občanství Ruské federace z 15. 5. 2002.

[30] Není možné se ztotožnit ani s námitkou stěžovatele, že krajský soud neuvedl, z jakého důvodu nelze skutečnosti uvedené stěžovatelem považovat za nové skutečnosti ve smyslu § 10 odst. e) zákona o azylu. Krajský soud jasně řekl, že tyto skutečnosti v zásadě souvisejí s nelegálním pobytem žalobce v ČR, který byl důvodem podání již první žádosti žalobce.

[31] Rozhodnutí krajského soudu tedy nelze považovat za nepřezkoumatelné.

V.2 – Otázka státu posledního trvalého bydliště stěžovatele

[32] Podle ustanovení § 2 odst. 12 zákona o azylu se trvalým bydlištěm osoby bez státního občanství rozumí stát, ve kterém osoba bez státního občanství před vstupem na území pobývala a vytvořila si k tomuto státu vazby trvalejší povahy. Ze znění tohoto ustanovení je patrné, že zemí trvalého bydliště nemůže být Česká republika, protože musí jít o stát, kde osoba bez státního občanství pobývala před vstupem na území České republiky, jak ostatně poznamenal i krajský soud v napadeném rozsudku. Domněnka stěžovatele, že má vazby trvalejší povahy vytvořeny nejsilněji vůči České republice, tedy nemá z pohledu udělení mezinárodní ochrany relevanci.

[33] Krajský soud k posouzení trvalého bydliště stěžovatele uvedl, že „*při pohovoru dne 15. 8. 2007, který byl veden v rámci řízení o první žádosti, totiž žalobce uvedl, že se cítí být Rusem, k Ukrajině nemá žádný vztah, před odjezdem bydlel v Rusku v městě Rostock, před tím v letech 1998 – 2001 pobýval střídavě v Rusku, Litvě a Turecku, avšak do roku 1998 (od roku 1984) žil trvale v Rusku. Z toho lze jednoznačně dojít k závěru, že žalobce měl poslední trvalé bydliště ve smyslu § 2 odst. 12 zákona o azylu, tj. státě, ve kterém osoba bez státního občanství před vstupem na území pobývala a vytvořila si k tomuto státu vazby trvalejší povahy, v Rusku. Žalobce tam žil nepřetržitě 14 let a uvedl, že tam bydlel, nikoliv pobýval, resp. se zdržoval, před příjezdem do ČR. Střídání pobytu v letech 1998 – 2001 je zcela bez významu. V Turecku nadto žalobce pobýval ilegálně. V žádném z těchto států si tedy nevytvořil vazby trvalejší povahy (podnikání v Turecku nebylo úspěšné) a to samé lze říci o pobytu žalobce v Litvě.*“ Nejvyšší správní soud nesouhlasí se stěžovatelem v tom, že krajský soud posoudil žádost stěžovatele automaticky ve vztahu k Rusku a odůvodnění krajského soudu považuje za dostatečné. Důvodová zpráva k azylovému zákonu za „vazbu trvalejší povahy“ k určitému státu považuje „*vazbu ke státu, kde tato osoba měla zejména rodinu, zaměstnání, kde podnikala nebo se dlouhodobě zdržovala*“ V případě stěžovatele je použitelné zejména kritérium místa, kde se dlouhodobě zdržoval, protože ostatní skutečnosti se u něj tolik neprojevovaly. Pro správní orgán vystupující v řízení o udělení mezinárodní ochrany je nutné místo trvalého bydliště žadatele jednoznačně určit a to z dostupných údajů a podle faktické situace. Také posouzením situace v ostatních státech, kde stěžovatel pobýval, došel krajský soud ke správnému závěru, že posledním místem trvalého bydliště stěžovatele bylo Rusko s ohledem na kritérium, podle kterého jde o stát, kde se stěžovatel dlouhodobě zdržoval.

[34] Nejvyšší správní soud k tomu nad rámec dodává, že závěry krajského soudu nejsou v rozporu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Azs 46/2008 - 58, protože v něm Nejvyšší správní soud kritizoval posouzení trvalého bydliště stěžovatele jen na základě posledního místa, kde stěžovatel před příchodem do České republiky bydlel, aniž by bylo zjišťováno, ke které z uvedených zemí si stěžovatel vytvořil vazby trvalejší povahy. Je zřejmé, že v napadeném rozsudku krajského soudu se situace liší a že v něm naopak krajský soud vazby trvalé povahy u stěžovatele řádně a věcně správně vyhodnotil, a to stejně jako žalovaný.

pokračování

[35] Krajský soud tedy nepostupoval v rozporu se zákonem, když napadené rozhodnutí správního orgánu nezrušil z důvodu, že došlo k chybnému posouzení posledního trvalého bydliště stěžovatele, protože správní orgán správně za takový stát považoval Rusko a žádost zkoumal ve vztahu k němu.

V.3 – Otázka nových skutečností ve smyslu § 10a písm. e) zákona o azylu

[36] Ustanovení § 10a zákona o azylu vyjmenovává důvody nepřipustnosti žádosti o udělení mezinárodní ochrany. V písmenu e) jde o důvod, kdy cizinec podá „*opakovaně žádost o udělení mezinárodní ochrany, aniž by uvedl nové skutečnosti nebo zjištění, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení ve věci mezinárodní ochrany.*“ Řízení o takové žádosti pak podle ustanovení § 25 písm. i) správní orgán zastaví.

[37] Po posouzení důvodů uvedených stěžovatelem v opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany v České republice dospěl žalovaný k závěru, že stěžovatel uvedl naprosto stejné motivy svého odchodu z vlasti a neochoty se tam vrátit. Konkrétně znovu uváděl potřebu zlegalizovat si v České republice pobyt, neboť byl z důvodu nelegálního pobytu opakovaně zadržován a bylo mu ukládáno správní vyhoštění. Žalovaný také posoudil, zda v Rusku jako zemi posledního trvalého bydliště nedošlo k zásadní změně politické a bezpečnostní situace, která by mohla založit opodstatněnost jeho nové žádosti, a žádnou takovou změnu nekonstatoval. Ačkoli tedy žalovaný opakovanou žádost stěžovatele neposuzoval meritorně, zhodnotil jak osobní poměry stěžovatele, tak poměry ve státě posledního trvalého bydliště.

[38] Stěžovatel skutečnost, že v mezidobí došlo k dalšímu zhoršení jeho bezvýchodné situace, neboť byl opakovaně správně vyhoštěn, byl odsouzen za přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a následně byl umístěn do vyhošťovací vazby, uplatnil v žalobě (a opět i v kasační stížnosti) s tím, že právě tento vývoj byl novou skutečností ve druhé žádosti. Nejvyšší správní soud se shoduje s krajským soudem v tom, že tyto „nové“ skutečnosti nejsou způsobilé vést k přezkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, neboť v zásadě souvisejí s nelegálním pobytem stěžovatele v České republice, který byl důvodem podání již jeho první žádosti. Nejvyšší správní soud k tomu dále dodává, že i pokud by šlo o opravdu nové skutečnosti, vůbec nejde o důvody relevantní pro udělení mezinárodní ochrany. Nové skutečnosti ve smyslu azylového zákona i s ohledem na judikaturu Nejvyššího správního soudu jsou takové, které by prima facie mohly mít dopad do hmotněprávního postavení žadatele (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2009, sp. zn. 9 Azs 5/2009).

[39] Mezinárodní ochrana zajišťovaná prostřednictvím azylu, humanitárního azylu či doplňkové ochrany má jasný účel a zákonem dané důvody pro její udělení. Není tedy jakýmsi trumfem, který se aktivuje bezpodmínečně vždy v případě, kdy jiné instituty nelze podle žadatele využít.

[40] Je nutné zmínit, že Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti neposuzuje to, zda existují důvody pro udělení azylu, ale pouze napadené rozhodnutí krajského soudu. Soud nicméně nesdílí názor stěžovatele, že se kvůli českým zákonům ocitl v pasti a bludném kruhu. Je pravda, že Česká republika učinila k článkům 27 a 28 Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti výhrady, nicméně v případě výhrady k článku 28 je ve vládním návrhu na vydání zákona, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu návrh na přístup České republiky k Úmluvě o právním postavení osob bez státní příslušnosti ze dne 28. září 1954, výslovně zmíněno, že „pokud se jedná o ostatní osoby bez státní příslušnosti, které například za platného pobytu na území ČR pozbudou cestovní doklad vydaný jiným státem, bude jim v souladu s vnitrostátním právem shodně jako ostatním cizincům vydáván „cestovní průkaz totožnosti“, opravňující k vycestování z území České republiky.“ Cestovní průkaz totožnosti podle § 114 zákona o pobytu cizinců na území České republiky je cestovní dokument, který vydá policie na žádost cizince za účelem jeho vycestování v případě, že nemá platný cestovní doklad a nemůže si z důvodů nezávislých na jeho vůli opatřit cestovní doklad jiným způsobem, a v dalších případech. Jeho vydání tedy není navázáno na trvalý pobyt. Bude-li tedy možné, aby stěžovatel z České republiky do Ruska vycestoval (umožní-li tedy Rusko jeho přibytí na své území), je takové vycestování administrativně uskutečnitelné.

[41] Nejvyšší správní soud se také nedomnívá, že by krajský soud stěžovatele nutil, aby učinil prohlášení o občanství na území Ruské federace. Krajský soud pouze stěžovateli ukazuje možnou cestu, kterou by se dále mohl vydat v řešení své situace. Co se týká praktické realizovatelnosti tohoto prohlášení, stěžovatel pro kontakt s ruskými úřady nepotřebuje do této země vycestovat.

VI. Závěr a náklady řízení

[42] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto mu soud náhradu nákladů nepřiznal.

[43] Stěžovateli byl Nejvyšším správním soudem ustanoven zástupce z řad advokátů; jeho odměnu v tomto případě hradí stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.). Výše přiznané odměny spočívá v částce 2 x 3100 Kč za dva úkony právní služby, tj. převzetí věci a sepsání doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů], v paušální náhradě hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč za dva úkony právní služby (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu) a v náhradě za daň z přidané hodnoty ve výši 1428 Kč, celkem 8228 Kč. Částka bude vyplacena ustanovenému zástupci z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

pokračování

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 30. dubna 2015

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu